

قمر در عقرب

نگاهی به بروج دوازده گانه

سید امیر سادات موسوی

«حتماً دوست دارید بدانید که در ماه آینده برایتان چه اتفاقی می‌افتد و چه حوادثی در انتظارتان هستند! در جدول زیر ماه تولدتان را بیابید و فال خود را ببینید.»
حتماً شما هم تا به حال با چنین نوشته‌هایی در مجلات و نشریات روبه‌رو شده‌اید. آیا این پیش‌گویی‌ها و طالع‌بینی‌ها واقعیت دارند؟ در این نوشته قصد داریم که کمی این موضوع را بررسی کنیم.

بروج

وقتی که زمین به دور خورشید می‌چرخد، به صورت ظاهری ما احساس می‌کنیم که خورشید در آسمان جابه‌جا می‌شود. مسیر ظاهری خورشید در آسمان را «دایره البروج» می‌گویند. دایره البروج تقریباً از ۱۲ صورت فلکی تشکیل شده است که هر ماه از سال را با یکی از آن‌ها مشخص می‌کنیم: حمل، ثور، جوزا، سرطان، اسد، سنبله، میزان، عقرب، قوس، جدی، دلو و حوت.

برخی از انواع طالع‌بینی براساس همین بروج هستند. یعنی فال هرکس را براساس برجی که در آن متولد شده است بیان می‌کنند. مثلاً در این تقسیم‌بندی ماه خرداد معادل

صورت فلکی «جوزا» است. جوزا یا همان «دوپیکر» یکی از صورت‌های فلکی است که از تصویر دو نفر در کنار هم تشکیل شده است. بر این اساس به متولدین ماه خرداد گفته می‌شود که شخصیت دوگانه‌ای دارند.

در حالی که از چند منظر می‌توان به این توصیفات اندیشید:

۱. چه‌طور ممکن است که تمام متولدین یک ماه خصوصیت‌های کاملاً یکسانی داشته باشند؟ به‌نظر می‌رسد که اخلاق، رفتار و خصوصیات‌های انسان‌ها، بسیار پیچیده‌تر از این تقسیم‌بندی‌های ساده هستند.

۲. نمایی که ما امروز از صورت‌های فلکی در آسمان در نظر می‌گیریم، کاملاً ساخته ذهن پیشینیان ما در حدود ۲۵۰۰ سال پیش است. مثلاً این که «جوزا» را به صورت تصویر دو نفر در کنار هم در نظر می‌گیریم یا «سرطان» را یک خرچنگ تصور می‌کنیم، کاملاً زائیده ذهن ماست و بسیار عجیب است موضوعی که ساخته و پرداخته ذهن ماست، با طبیعت و روحيات انسان‌های متولد آن ماه مرتبط باشد.

۳. گذشته از دو مسئله بالا، ما امروز می‌دانیم که زمین دارای یک حرکت ویژه به نام «حرکت تقدیمی» است. حرکت تقدیمی باعث می‌شود که به مرور زمان، محل خورشید در ماه‌های سال تغییر کند. ۲۵۰۰ سال پیش، خورشید در ماه خرداد در صورت فلکی جوزا قرار می‌گرفت و ما امروزه هم این دو را معادل

هم قرار می‌دهیم. در حالی که حرکت تقدیمی باعث تغییر مکان خورشید شده است و اصلاً در خردادماه خورشید دیگر در جوزا نیست، بلکه در صورت فلکی «ثور» قرار دارد. آیا این خود دلیلی بر بی‌اساس بودن بسیاری از طالع‌بینی‌ها نیست؟

۴. پژوهش‌های آماری نشان داده‌اند که بسیاری از این پیش‌گویی‌ها غلط از آب درمی‌آیند. با این حال جالب است که شاهد اقبال و توجه مردم به آن‌ها هستیم.

آسمان چگونه می‌تواند بر سرنوشت ما تأثیر بگذارد؟

یونانیان باستان، اسطوره‌ها و خدایان خود را در میان آسمان تصور می‌کردند و به صورت‌های فلکی نام خدایان خود را می‌دادند. وقتی که آن‌ها در پی فهمیدن تقدیر خود بودند، به آسمان (که محل خدایان بود) نگاه می‌کردند تا بتوانند متوجه سرنوشت خود شوند. اکنون

با عالم غیب چه کنیم؟

آموزه‌های دینی به ما می‌گویند دنیایی فراتر از جهان مادی نیز وجود دارد که آن را «غیب» می‌نامیم. اما اعتقاد به عالم غیب هرگز به این معنا نیست که هر نوع ادعای غیبی قابل پذیرش است. عالم غیب نیز برای خودش حساب و کتاب و قواعدی دارد و این‌طور نیست که بتوان هر ادعای دروغین و منفعت‌جویانه‌ای را درباره آن باور کرد. در روایات آمده است که وقتی حضرت علی (ع) برای جنگ «پهروان» به راه می‌افتد، شخصی پیش او می‌آید و می‌گوید: «اکنون قمر در عقرب است و اگر به جنگ بروید، شکست خواهید خورد».

حضرت علی پاسخ جالبی به او می‌دهد. می‌گوید: «قمر ما در عقرب است یا قمر آن‌ها؟»

ابوریحان بیرونی

این موضوع‌ها برای ما بیشتر شبیه به داستان هستند و باید حواسمان را جمع کنیم که زندگی‌مان را براساس واقعیت‌ها پیش ببریم، نه افسانه‌های دروغین.

ضمناً امروزه دیگر مانند هزاران سال پیش، ماهیت ستارگان، سیارات و خورشید برای ما ناشناخته نیست. شناسختی که علم امروز از اجرام سماوی به ما می‌دهد، بسیاری از تصورات قدیمی را باطل کرده است و نمی‌توان به سادگی آن‌ها را پذیرفت.

ابوریحان بیرونی که تقریباً ۱۰۰۰ سال پیش زندگی می‌کرده، از جمله دانشمندانی است که با دیده تردید و انتقاد بسیار به طالع‌بینی نگاه می‌کند. او در یکی از مهم‌ترین کتاب‌هایش با نام «التفهیم»، توضیح می‌دهد که علی‌رغم آن‌چه که خیلی از مردم تصور می‌کنند، طالع‌بینی بر علوم تجربی و ریاضیات متکی نیست و به همین دلیل خودِ اعتقاد چندانی به این موضوع ندارد.